

CO₂-Reductieplan Knipscheer Holding B.V. 2018

Opdrachtgever: Knipscheer Holding B.V.

Naam: R. Knipscheer

Daan Meily

De Duurzame Adviseurs

10-09-2019

**de duurzame
adviseurs**

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
1 INLEIDING	3
1.1 LEESWIJZER.....	3
2 ENERGIEBEOORDELING	4
2.1 CONTROLE OP INVENTARISATIE VAN EMISSIES	4
2.2 IDENTIFICATIE GROOTSTE VERBRUIKERS.....	4
2.3 TRENDS IN ENERGIEVERBRUIK EN VOORTGANG CO ₂ -REDUCTIE	4
2.4 VOORGAANDE ENERGIEBEOORDELINGEN	4
2.5 VERBETERPOTENTIEEL	6
3 STRATEGISCH PLAN SCOPE 3	7
3.1 SIGNIFICANTE SCOPE 3 EMISSIES.....	7
3.2 KWALITATIEVE SCOPE 3 ANALYSE	7
3.3 KWANTITATIEVE SCOPE 3 ANALYSE.....	7
3.4 KETENANALYSE(S).....	7
3.5 REDUCTIESTRATEGIE SCOPE 3	8
3.6 INVENTARISATIE REDUCTIESTRATEGIEËN	8
4 DOELSTELLINGEN	9
4.1 VERGELIJKING MET SECTORGENOTEN	9
4.2 HOOFDDOELSTELLING.....	9
4.2.1 <i>Scope 1 Subdoelstelling brandstof registratie</i>	9
4.2.2 <i>Scope 2 Subdoelstelling groene stroom</i>	10
5 VOORTGANG CO₂-REDUCTIE	11
6 PARTICIPATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	12
6.1 ACTIEVE DEELNAME	12
6.2 LOPENDE INITIATIEVEN	12
BIJLAGE A INVENTARISATIE SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN	13

1 | Inleiding

In dit document worden de scope 1 en 2 CO₂-reductiedoelstellingen van Knipscheer gepresenteerd en de voortgang van de CO₂-reductie beoordeeld. Voorafgaand hieraan is de CO₂-footprint voor scope 1 en 2 opgesteld conform ISO 14064-1 en het GHG-protocol.

Voor het bepalen van de CO₂-reducerendemaatregelen die binnen Knipscheer toegepast kunnen worden, is eerst een inventarisatie van mogelijke reductiemaatregelen uitgevoerd. Deze inventarisatie is als apart tabblad opgenomen in het Excel bestand 'CO₂-reductiemaatregelen en berekening doelstelling'. Aan de hand van de maatregelen die voor Knipscheer relevant zijn, is vervolgens het CO₂-Reductieplan opgesteld. Hierin worden de reductiedoelstellingen en de daarbij behorende maatregelen beschreven.

In hoofdstuk 2 van dit document wordt de energiebeoordeling beschreven waarin een analyse is uitgevoerd over de voortgang in CO₂-reductie en mogelijke verbeterpunten. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de doelstellingen beschreven. Het concrete plan van aanpak en de status van de uit te voeren maatregelen is weergegeven in hoofdstuk 4.

Dit reductieplan is opgesteld in overleg met en met goedkeuring van het management. De voortgang in (sub)doelstellingen en maatregelen wordt ieder half jaar beoordeeld.

1.1 Leeswijzer

Dit document is ter onderbouwing van de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Per hoofdstuk wordt een eis behandeld. Hieronder een leeswijzer.

Hoofdstuk in dit document	Eis in de CO ₂ -Prestatieladder
Hoofdstuk 2: Energiebeoordeling	2.A.3
Hoofdstuk 3: Strategisch plan scope 3	5.B.1
Hoofdstuk 4: Doelstellingen	3.B.1
Hoofdstuk 5: Maatregelen reductieplan	3.B.1
Hoofdstuk 6: Voortgang CO ₂ -reductie	3.B.1
Hoofdstuk 7: Participatie sector- en keteninitiatief	3.D.1 en 3.D.2
Bijlage A	1.D.1

2 | Energiebeoordeling

Het doel van deze energiebeoordeling is de huidige en de historische energieverbruiken van Knipscheer in kaart te brengen. Deze beoordeling geeft minimaal 80% van de energiestromen weer. Zo zijn door deze analyse de grootste verbruikers geïdentificeerd en kan daar individueel op gestuurd worden. Daardoor kunnen de belangrijkste processen die bijdragen aan CO₂-uitstoot effectief aangepakt worden. De achterliggende brongegevens zijn terug te vinden als Excel document.

2.1 Controle op inventarisatie van emissies

Een onafhankelijke controle op de emissie-inventarisatie wordt gelijktijdig uitgevoerd met de interne audit en wordt in het interne audit rapport opgenomen.

2.2 Identificatie grootste verbruikers

De 80% grootste emissiestromen in 2018 van Knipscheer zijn:

- ✓ Verbruik diesel 89%

Het diesilverbruik van Knipscheer is voor het overgrote deel toe te wijzen aan de vrachtwagens die voor Knipscheer het vrachtvervoer uitvoeren. In 2018 zijn dit 26 stuks, een verdere toelichting van deze vrachtwagens is in onderstaande energiebeoordeling beschreven.

2.3 Trends in energieverbruik en voortgang CO₂-reductie

In 2017 is er gekeken naar het diesilverbruik van Knipscheer. Dit was 94% van de totale uitstoot. In toolboxen wordt het rijgedrag aangekaart. In 2017 heeft Knipscheer Infrastructuur BV 84% van het totale diesilverbruik. In 2017 waren onderstaande vrachtwagenchauffeurs de grootverbruikers:

- C. Speets 22.508,15 liter
- Doppenberg 22.113,38 liter
- E. Jagt 13.548,99 liter

Dit jaar is er ook een overzicht gemaakt van al het materieel en het vermogen dat ze hebben. Hierin komt ook naar voren dat de vrachtwagens het grootste vermogen hebben, met ±300 kWh.

2.4 Voorgaande energiebeoordelingen

De afgelopen jaren zijn energie-audits uitgevoerd over het brandstofverbruik van Knipscheer. Daaruit zijn de volgende conclusies en verbeterpunten naar voren gekomen.

Verbetering in inzicht

Om in de toekomst een beter inzicht in de grootste verbruikers te krijgen, kan het volgende verbeterd worden:

- Maatregel 1: betere brandstofregistratie systemen zodat er meer inzicht in de verbruiken van materieel wordt verkregen.
- Maatregel 2: stimuleren van medewerkers voor het juist invullen van de kilometerstanden.

- Maatregel 3: investering in technologische registratie van het brandstofverbruik van het materieel door koppeling van motormanagement aan een black box.

Reductiepotentieel

De volgende mogelijkheden zijn uit de analyse naar voren gekomen om de CO₂-uitstoot verder te reduceren:

- Maatregel 1: Training Het Nieuwe Rijden/Nieuwe draaien
- Maatregel 2: Verduurzamen materieelpark door instellen plafond voor CO₂-uitstoot bij (vervanging) investeringen van materieel.
- Maatregel 3: Als de verbruiken van het materieel bekend zijn dan kan ook gekeken worden naar de grootste verbruikers. En de mogelijkheid van het organiseren van een interne competitie de zuinigste gebruiker van Knipscheer.

Bovenstaande verbeterpunten worden actief ingezet binnen Knipscheer alleen blijkt de reductie grotendeels behaald te kunnen worden door de bestuurders. Aangezien de aanschaf van nieuwe wagens niet op grote schaal gebeurt, zijn het vooral de bestuurders die nu kunnen bijdragen aan minder verbruik.

Eén van deze maatregelen is dat ze het zogenoemde materieelpark willen verduurzamen middels het instellen van een plafond voor CO₂-uitstoot bij het vervangen van het materieel.

Om meer inzicht te krijgen in de mogelijkheden tot verduurzaming van het materieelpark hebben we een analyse gemaakt van het huidige materieelpark. Middels deze analyse krijgen we meer inzicht in de huidige samenstelling en kunnen we conclusies trekken op basis van de milieuclassificaties.

Milieuclassificatie	Aantal auto's	% van totaal leasepark zakelijk
Zero emission voertuig	0	0%
Euro 6	0	0%
EEV	2	8%
Euro 5	12	46%
Euro 4	8	31%
Euro 3	0	0%
Euro 2	0	0%
Euro 1	0	0%
Euro 0	0	0%
Geen classificatie	4	15%
Totaal	26	100%

Tabel 1: Milieuclassificaties wagenpark 2018

In tabel 1 is terug te zien dat er van de 26 kentekens er van 4 kentekens geen milieuclassificatie beschikbaar is. Wat we verder zien is dat er 12 wagens met EURO 5 motoren, 8 met EURO 4 en 2 wagens met EEV classificatie¹.

Type motor	Aantal km 2018	Aantal auto's	Gem. Per auto	%*
Euro 5	238783,61	12	19898,63	57%
Euro 4	101967,23	8	12745,90	25%
EEV	5348,41	2	2674,21	2%
Niet bekend	66000,3	4	16500,11	16%
Totaal	421247,91	26		100%

Hiermee zien we dat zelfs 31% van deze wagens nog steeds rijdt met een EURO 4 motor. Onderstaand een overzicht van de verschillen in emissie-eisen tussen de EURO 4 en EURO 6 motoren. De CO eisen zijn onveranderd. Maar de norm voor NOx is een stuk gedaald. NOx draagt o.a. bij tot de vorming van smog en zure regen en beïnvloeden de troposferisch ozon. Ook de norm voor PM (fijnstof) is een stuk gedaald bij de EURO 6 motoren. Met deze vergelijking willen we nogmaals

Euro 4 emissie-eisen	Euro 6 emissie-eisen	Vershil
CO:	0,50 g/km	0,50 g/km
HC + NOx :	0,30 g/km	0,17 g/km
PM:	0,025 g/km	0,005 g/km

Bron: Duitsemilieusticker

Het is gezien de kosten niet haalbaar om direct het hele wagenpark te vervangen voor vrachtwagens met duurzamere motoren. Om deze reden kijken we naar andere mogelijkheden om minder uit te stoten. Zoals we terugzien in bovenstaand overzicht heeft 46% van het materieelpark een EURO 5 motor.

2.5 Verbeterpotentieel

In bovenstaande berekening is terug te zien dat 57% van alle kilometers wordt gereden met een EURO 5 motor. 2% wordt gereden met een zuinige EEV motor. Ook is terug te zien dat nog 25% van alle kilometers wordt afgelegd met een EURO 4 motor. Van 16% is de milieuclassificatie niet bekend. Voor het komende jaar is het interessant om meer inzage te krijgen in de planning voor het gebruik van de vrachtwagens.

¹ Zonder Euro V of EEV vermelding worden zware bedrijfsauto's in Duitsland in diverse steden niet toegelaten tot bepaalde (milieu)zones. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft daartoe de RDW verzocht ook EEV te gaan registreren en vermelden op het kentekenbewijs.

3 | Strategisch plan scope 3

Knipscheer vindt het belangrijk om inzicht te verkrijgen in haar belangrijkste scope 3 emissies. Om dit inzicht te verkrijgen is er een kwalitatieve en kwantitatieve dominantie analyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan worden hieronder weergegeven. Tevens wordt er een strategie geformuleerd om deze scope 3 emissies te reduceren.

3.1 Significante scope 3 emissies

Aan de hand van zowel een kwalitatieve als een kwantitatieve scope 3 analyse zijn de emissies in de keten van Knipscheer in kaart gebracht. Onderstaand de emissies van het verwerkte beton en betonelementen. In de daaropvolgende paragrafen ook de kwalitatieve en kwantitatieve scope 3 analyse.

Scope 3	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Verwerkte beton en betonelementen (m3)	22259	15890	31205	22514	17705	23840	22927
Scope 3 emissie (ton CO2)	5564	3973	7801	5629	4426	5960	5732
S3 emisie per Euro (g/€)	249	174	310	224	199	199	199

3.2 Kwalitatieve scope 3 analyse

Op basis van een indeling in Product-Marktcombinaties en de kwalitatieve benoeming van de grootte van invloed en mogelijkheden die Knipscheer op de verschillende Product-Marktcombinaties heeft, is de volgende top 3 naar voren gekomen:

1. Betonwerken overheid
2. Betonwerken semi-overheid
3. Grondverzet overheid

3.3 Kwantitatieve scope 3 analyse

Aan de hand van de 15 GHG-genererende categorieën voor scope 3 is een kwantitatieve analyse opgesteld. Bij deze kwantitatieve analyse wordt ook per categorie een inventarisatie gemaakt van welke ketenpartners betrokken zijn en welke reductiemogelijkheden er zijn (zie Excel-bestand Scope 3 Analyses).

1. Categorie: -	Aangekochte goederen en diensten	9.421 ton CO2
2. Categorie: -	Productieafval	78 ton CO2

3.4 Ketenanalyse(s)

Knipscheer heeft een 2-tal GHG genererende analyses samengesteld. Na de beoordeling van de scope 3 analyses heeft Knipscheer de keuze gemaakt om te focussen op meer inkoop van duurzaam beton en het produceren van eigen beton uit afvalstromen. In 2014 is de ketenanalyse op beton beoordeeld door BK ingenieurs. Inhoudelijk is de Ketenanalyse ongewijzigd waardoor de beoordeling nog steeds van kracht is.

Betonelementen

In voorgaande rapportages en communicatie zijn de betonelementen beschreven onder de noemer betongranulaat. Uit de verkenningen aan het eind van 2012 is naar voren gekomen, dat betongranulaat (een afval product van betonelementen) niet alleen kan worden bijgemengd bij de fabricage van legoblokken, maar ook bij andere prefab betonelementen, zoals stenen, duikers en dergelijke.

Zoals gemeld in de vorige rapportage hebben wij op een tweetal locaties betonpuin ingezameld. In 2014 zijn de vergunningen verleend om dit puin ook daadwerkelijk te “breken” tot betongranulaat. Dit heeft in 2015 6.935 ton betongranulaat opgeleverd. Dit granulaat wordt enerzijds gebruikt om weer te worden verwerkt in onze projecten en kan worden geleverd aan beton centrales als toeslagmateriaal. In 2015 hebben er geen leveringen plaatsgevonden aan beton centrales.

Daarnaast zijn wij in samenwerking met Caron bezig om een proefstuk met “duurzaam” beton aan te leggen. In tegenstelling tot normaal beton, wordt er in dit beton gerecycled materiaal bijgemengd. Echter als gevolg langere doorlooptijd van licenties en certificaten is de realisatie van het fietspad gestagneerd.

We hebben in 2015 reductiedoelstellingen geformuleerd om de **scope 3 uitstoot voor gestort beton in 2020 met 10% te verminderen ten opzichte van 2012**. Echter hierbij de kanttekening dat wij als opdrachtnemer niet altijd invloed hebben op de toepassing van beton of alternatieven.

3.5 Reductiestrategie scope 3

Voordat er een strategie geformuleerd wordt, is er aan de hand van de 15 GHG-categorieën een analyse uitgevoerd over de mogelijkheden die Knipscheer heeft om de up- en downstream emissies te beïnvloeden, inclusief de betrokken ketenpartners. De resultaten van deze analyse zijn terug te vinden in 5.A.1, Kwantitatieve Analyse. In de volgende paragrafen wordt beschreven voor welke strategie er uiteindelijk is gekozen om de scope 3 emissies te beïnvloeden en te reduceren.

3.6 Inventarisatie reductiestrategieën

Onderstaand is een opsomming gegeven van de relevante mogelijk strategieën in de keten + bijbehorende autonome acties, deze zijn bepaald aan de hand van vorige scope 3 analyse:

Ingekochte goederen en diensten: Minder inkoop van beton en meer zelf produceren. Dit wordt in de ketenanalyse verder uitgewerkt.

Upstream transport en distributie: Inkopen bij lokale partijen, dit is sterk afhankelijk van de mogelijkheid hiertoe, m.b.t. bestekken en leveranciers. Inkoop van producten in de omgeving is sterk afhankelijk van de mogelijkheid hiertoe. In de toekomst zal hiernaar gekeken worden.

Productieafval: Het gebruik van onze afval voor de productie van beton. Dit wordt in de ketenanalyse verder uitgewerkt.

4 | Doelstellingen

Aan de hand van voorgaande hoofdstukken wordt bepaald of de reeds opgestelde doelstellingen nog steeds actueel zijn, of dat deze mogelijk aangepast (aangescherpt of juist afgezwakt) moeten worden, teneinde ambitieus én realiseerbaar te blijven. Dit wordt in de volgende alinea's verder beschreven. Aanpassingen aan de doelstellingen worden ook besproken in het managementoverleg.

4.1 Vergelijking met sectorgenoten

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om reductiedoelstellingen op te stellen die zowel ambitieus als realistisch zijn. Daarom is voor het opstellen van de doelstelling onderzocht welke maatregelen en doelstellingen sectorgenoten ambiëren. Knipscheer schat zichzelf op het gebied van CO₂-reductie in als middenmoter vergeleken met sectorgenoten. Dit op grond van de omgang met beton en verwerking ervan. Op basis hiervan zal de reductiedoelstelling gelijk liggen aan die van sectorgenoten. Volgens de maatregelenlijst van SKAO behaalt Knipscheer een overall gemiddelde score van B-Vooruitstrevend.

Enkele voorbeelden van sectorgenoten die in het bezit zijn van het CO₂-bewust Certificaat hebben de volgende doelstellingen:

- Sectorgenoot 1 | Schragen Groep
Zij hebben zich als doel gesteld om 1,37% CO₂ op scope 1 en 69,23% CO₂ op scope 2 te reduceren.
- Sectorgenoot 2 | Reimert Groep
Zij hebben zich als doel gesteld om 20% CO₂ op scope 1 en 100% CO₂ op scope 2 in 2025 te reduceren ten opzichte van 2012.

4.2 Hoofddoelstelling

Knipscheer heeft als doel gesteld om in de komende drie jaar, gemeten vanaf het referentiejaar tot aan het jaar van herbeoordeling, onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

Scope 1 en 2 doelstellingen Knipscheer
Knipscheer wil in 2020 ten opzichte van 2012 20% minder CO ₂ uitstoten

Bovengenoemde doelstelling wordt gerelateerd aan de relevante gereden kilometers om de voortgang in CO₂-reductie te monitoren.

Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen als volgt:

Scope 1: 20% reductie in 2020 ten opzichte van 2016

Scope 2: 90% reductie in 2020 ten opzichte van 2016

4.2.1 Scope 1 | Subdoelstelling brandstof registratie

Om de scope 1 doelstelling te kunnen behalen is aan de hand van de mogelijke reductiemaatregelen bekeken hoeveel brandstof kan worden bespaard met het materieel en de wagens. Door het gebruik van monitor hardware is verwacht dat er een reductie behaald kan worden van 20%.

4.2.2 Scope 2 | Subdoelstelling groene stroom

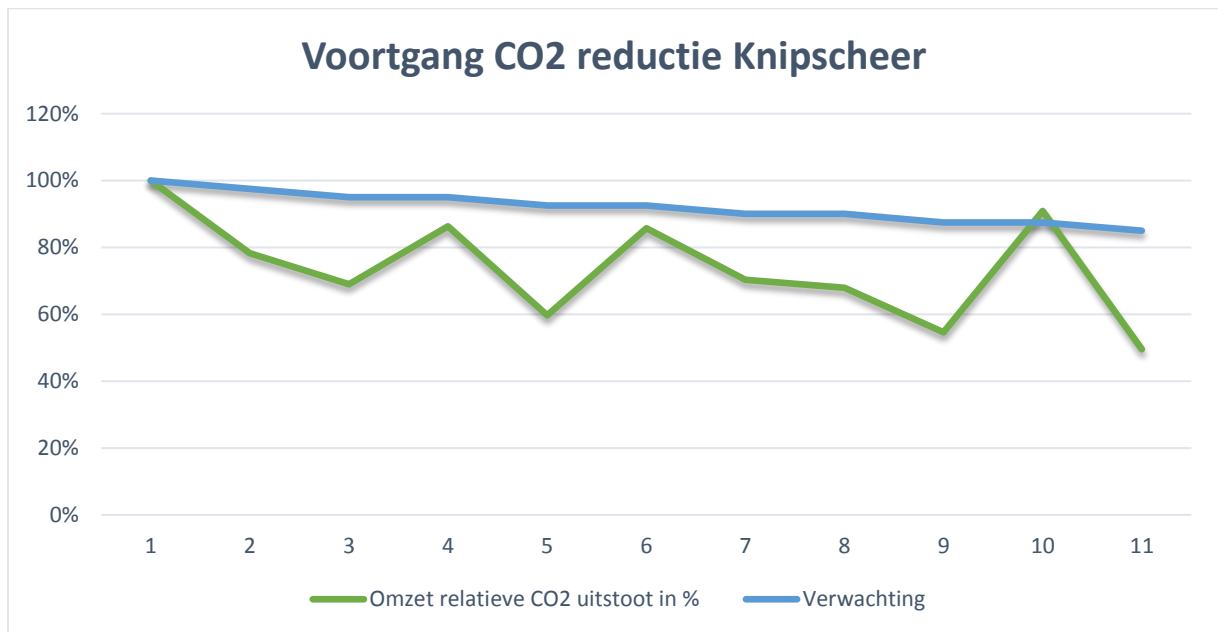
Om de scope 2 doelstelling te kunnen behalen is geanalyseerd hoe Knipscheer gebruik kan maken van groene stroom. Momenteel is de stroom afkomstig van Main Energie die een mix levert van hernieuwbare bronnen uit Europa, hiermee dus nog niet volledig groen. De reductie die hiermee behaald kan worden wanneer er Nederlandse groene stroom gebruikt wordt is ingeschat op ongeveer 90% reductie in 2020.

4.2.3 Scope 3 | Subdoelstelling

Voor scope 3 is een reductiedoelstelling opgesteld om **scope 3 uitstoot voor gestort beton in 2020 met 10% te verminderen ten opzichte van 2012**. Daarnaast wordt er voor de overige scope 3 emissies gekeken naar een reductie in de inkoop en afvalverwerking.

5 | Voortgang CO₂-reductie

In onderstaand figuur is de voortgang van de CO₂-uitstoot van Knipscheer opgenomen.

Figuur 1 | Voortgang van de CO₂-uitstoot.

Naast de evaluatie van de voortgang van heel scope 1 en 2, is de hoofddoelstelling ook uitgesplitst per emissiestroom om zodoende doelstellingen te formuleren die gedetailleerder en beter meetbaar zijn. Ieder half jaar, tijdens de evaluatie van het reductieplan, zal hieronder per subdoelstelling de voortgang in CO₂-reductie beschreven worden. Deze voortgang wordt aangetoond op basis van de verzamelde emissiegegevens betreffende scope 1 en 2.

6 | Participatie sector- en keteninitiatieven

Vanuit de CO₂-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. Het bedrijf dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

6.1 Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten en presentaties van het bedrijf in de werkgroep kunnen tegenover de auditor dienen als bewijs van actieve deelname.

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op zeker moment niet meer relevant zijn voor het bedrijf (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

6.2 Lopende initiatieven

Beleidsadviescommissie (BAC) Duurzaamheid

Door Knipscheer wordt deelgenomen aan het initiatief BAC Duurzaamheid. Bouwend Nederland heeft een speciale beleidsadviescommissie (BAC) in het leven geroepen die het bureau en bestuur met advies kan ondersteunen bij het maken en uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid. De BAC duurzaamheid komt vier keer per jaar bijeen om te praten over onder meer het duurzaamheidsbeleid, duurzame businesscases, duurzaamheidsdoelen en het meten van duurzaamheid.

Voorzitter van de BAC Duurzaamheid is Robert Koolen, directeur Strategie & Beleid en programmamanager Duurzaamheid bij Heijmans Vastgoed, Rosmalen. Secretaris is Helen Visser, senior beleidsmedewerker Duurzaamheid Bouwend Nederland. De leden van de BAC zijn gekozen uit de zeven secties van Bouwend Nederland.

Om deze deelname te bewijzen wordt verwezen naar de volgende website:

<https://www.bouwendnederland.nl/themas/duurzaamheid/sub/bac-duurzaamheid>

Omschrijving	Eenheid	Budget
Inzet medewerkers	Zoveel als nodig	
Contributie	Jaarlijks	€ 9900,00
Totaal		€ 9900,00

Bijlage A | Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

Sector- en keteninitiatieven omtrent CO₂-reductie	
<p>Nederland CO₂ Neutraal Werken aan CO₂-reductie kan ook leuk zijn! Dat is de boodschap die de oprichters van het initiatief Nederland CO₂ Neutraal haar deelnemers meegeven. Het doel achter het initiatief is het actief informeren en betrekken van bedrijven bij de verschillende mogelijkheden om CO₂-reductie te bewerkstelligen. Dit wordt niet alleen gerealiseerd door het verstrekken van informatie, maar ook door het organiseren van bijeenkomsten en werkgroepen.</p>	<p>http://nlco2neutraal.nl/</p>
<p>Duurzameleverancier.nl Sectorinitiatief van Movares. Samen met andere marktpartijen uit de sector (van ingenieursbureaus tot aannemers) bouwt Movares aan een platform van partijen die hun leveranciers actief ondersteunen in het opzetten en uitvoeren van duurzame bedrijfsvoering, te beginnen door bij de belangrijkste leveranciers na te vragen wat zij op dit gebied al doen.</p>	<p>https://www.duurzameleverancier.nl/</p>
<p>DGBC De Dutch Green Building Council (DGBC) is een onafhankelijke non-profit organisatie die streeft naar blijvende verduurzaming van de bebouwde omgeving in Nederland.</p>	<p>https://www.dgbc.nl/</p>
<p>Lean and Green Lean and Green is een stimuleringsprogramma voor bedrijven en overheid dat wordt uitgevoerd door Connekt. Het stimuleert organisaties om te groeien naar een hoger duurzaamheidsniveau door maatregelen te nemen die niet alleen kosten besparen, maar gelijktijdig milieubelasting reduceren.</p>	<p>http://lean-green.nl/</p>
<p>Duurzaamgebouwd.nl Een platform voor kennisdeling en innovatie op het gebied van duurzaam bouwen.</p>	<p>http://www.duurzaamgebouwd.nl/</p>
<p>Beter Benutten Een platform van het ministerie van Infrastructuur en Milieu naar aanleiding van het programma Beter Benutten. Rijk, regio en bedrijfsleven nemen in dit programma samen innovatieve maatregelen om de bereikbaarheid in de drukste regio's te verbeteren.</p>	<p>http://www.beterbenutten.nl/</p>
<p>Leaders for Nature Een Programma van IUCN NL dat tot doel heeft het Nederlandse bedrijfsleven te helpen verduurzamen met bijzonder oog voor biodiversiteit. Vanaf 2016 gaan ze de samenwerking met bedrijven intensiveren via langlopende individuele partnerschappen.</p>	<p>https://www.iucn.nl/actueel/terugblik-10-jaar-leaders-for-nature</p>

<p>Groencollectief Groencollectief Nederland is een landelijk samenwerkingsverband van regionaal opererende zelfstandige ondernemers, allen toonaangevend op het gebied van professionele groenvoorziening. Door samenwerking op het gebied van marktwerking, kennisdeling, CO₂-reductie, innovatie en inkoop versterkt Groencollectief Nederland haar positie alsmede de positie van haar zakelijke relaties. Kortom: gebundelde krachten om samen te werken aan een groene toekomst.</p>	<p>http://www.groencollectiefnederland.nl/</p>
<p>Sturen op CO₂ Meerjarig initiatief opgezet door Cumela, brancheorganisatie voor ondernemers in groen, grond en infra. Uitwisseling van informatie en ideeën, onder andere in workshops. Meerdere bijeenkomsten per jaar.</p>	<p>https://www.cumela.nl/cursus/brandstof-co2/sturen-op-co2-sectorinitiatief</p>
<p>Platform Groene Netten Alle infrabeheerders (Enexis, Gasunie, Alliander, Stedin, TenneT, KPN en ProRail) hebben vanuit hun rol een duidelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid. De verduurzaming van de samenleving is een uitdaging die uitstekend past binnen de activiteiten van de infrabeheerders. Zij kunnen de duurzame ontwikkeling vanuit de eigen ketenpositie, in samenwerking met leveranciers, versnellen door bewust om te gaan met emissiereductie en de migratie naar circulair materiaalgebruik. Gezien de grote collectieve impact van alle maatschappelijke infrabeheerders samen, draagt dit direct bij aan significant lagere CO₂-uitstoot in Nederland en de kanteling naar een circulaire economie.</p>	<p>http://www.groenenetten.org/nl/</p>
<p>Aanpak Duurzaam GWW Een samenwerkingsverband tussen marktpartijen, overheidsopdrachtgevers en kennisinstellingen. Gericht op de Spoor en Grond-, Weg- en Waterbouwsector. De kern van de Aanpak Duurzaam GWW is het meewegen van duurzaamheidsaspecten vanaf een vroege planfase en het streven naar een optimale balans tussen People, Planet en Profit. Het meewegen van duurzaamheidsaspecten in alle fasen van een project draait om het formuleren, vastleggen en uitvoeren van ambities en deze door te geven naar de volgende projectfase.</p>	<p>http://www.duurzaamgww.nl/</p>
<p>Railforum Netwerk/ CO₂-visie 2050 Railforum bestaat sinds 1992 en is het onafhankelijke kennisnetwerk van ruim 85 bedrijven en organisaties die actief zijn in de brede railsector. In november 2015 is er een doorstart gemaakt en hebben alle grote stakeholders uit de sector de CO₂-visie 2050 ondertekend. Een stuurgroep in samenwerking met Climate Neutral Group beoogt de hele sector te betrekken door elk bedrijf te ondersteunen in het aanmaken van een footprint en het zetten van de eerste stappen op de CO₂-Prestatieladder. Met als doel</p>	<p>https://www.railforum.nl</p>

<p>dat er een complete footprint van de hele sector ontstaat.</p>	
<p>InnoRail Een netwerk dat zich richt op verbeteringen en innovaties in het assetmanagement domein van ProRail. Dit domein is voortdurend in verandering door uitbreiding, vervanging, nieuwe interne en externe ontwikkelingen en nieuwe eisen. Het domein staat voor een voortdurende opgave zich aan te passen en haar prestaties te verbeteren. Het netwerk maakt deze ontwikkelingen proactief bespreekbaar. Het behandelt in dit kader thema's, vraagstukken inzake techniek-, proces- en productinnovatie ter bevordering van duurzaam en economisch assetmanagement. Doelstelling is om technische en procesmatige innovaties rondom het werkveld van beheer en onderhoud te bevorderen.</p>	<p>https://www.railcenter.nl</p>
<p>Nederland ICT – Milieu stichting Stichting ICT Milieu is onderdeel van Nederland ICT en organiseert met Wecycle de inzameling en verwerking van ruim 12 miljoen kg afgedankte ICT-apparatuur. ICT Milieu neemt de deelnemers zo veel mogelijk werk uit handen en is de spreekbuis van de ICT-sector als het op milieu aankomt. ICT-inzamelsysteem ICT Milieu zorgt voor de monitoring van de hoeveelheid ingezameld ICT-afval en de verplichte rapportage aan het nationaal WEEE-register. We publiceren jaarlijks het inzamelresultaat in de ICT Milieumonitor.</p>	<p>https://www.nederlandict.nl/diensen/ict-milieu/</p>
<p>Climate Neutral Group Climate Neutral Group is met een groep bedrijven aan de slag met klimaatneutraliteit: de Coalition of the Doing. Hierin wordt aan een klimaatneutrale(re) bedrijfsvoering gewerkt en concrete CO₂-reductie. De groep laat zien dat het nú tijd is om tot actie over te gaan! Alle deelnemers werken actief mee aan het behalen van het Klimaatakkoord en willen daarmee anderen inspireren.</p>	<p>https://www.climateneutralgroup.com/</p>
<p>Anders Reizen Anders Reizen is een initiatief van Natuur&Milieu, NS, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en VNO-NCW. De deelnemende organisaties werken samen aan duurzame, zakelijke mobiliteit om hun CO₂-uitstoot te reduceren. Dat betekent minder met de auto, meer fiets en trein of elektrisch vervoer.</p>	<p>https://www.andersreizen.nu/</p>
<p>Low Car Diet – stichting Urgenda Low Car Diet is de grootste duurzame mobiliteitswedstrijd in Nederland tussen bedrijven en collega's onderling. Het Low Car Diet brengt bedrijven, organisaties en medewerkers in aanraking met verschillende vormen van duurzaam vervoer. Workshops en online tools leveren informatie over CO₂-reductie.</p>	<p>http://www.lowcardiet.nl/</p>

Disclaimer & Colofon

Uitsluiting van juridische aansprakelijkheid

Hoewel de informatie in dit rapport afkomstig is van betrouwbare bronnen en exceptionele zorgvuldigheid is betracht tijdens het samenstellen van deze rapportage kunnen De Duurzame Adviseurs geen juridische aansprakelijkheid aanvaarden voor fouten, onnauwkeurigheden, ongeacht de oorzaak daarvan en voor schade als gevolg daarvan. De borging en uitvoering van de opgestelde beoogde doelen en maatregelen aanwezig in dit rapport liggen bij de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Voor het niet behalen van doelen en/of het onjuist aanleveren van data door de opdrachtgever, kunnen De Duurzame Adviseurs niet aansprakelijk worden gesteld.

In geen enkel geval zijn De Duurzame Adviseurs, haar eigenaren en/of medewerkers aansprakelijk ten aanzien van indirecte, immateriële of gevolgschade met inbegrip van gederfde winst of inkomsten en verlies van contracten of orders.

Bescherming intellectueel eigendom

Het auteursrecht op dit document berust bij De Duurzame Adviseurs of bij derden welke bij toestemming deze documentatie beschikbaar hebben gesteld aan Knipscheer. Vermenigvuldiging in wat voor vorm dan ook is alleen toegestaan door voorafgaande toestemming door De Duurzame Adviseurs.

Colofon

Auteur(s)	Daan Meily
Kenmerk	CO ₂ -Reductieplan
Datum	14-08-2019
Versie	1.0
Verantwoordelijke manager	R. Knipscheer

Handtekening autoriserend verantwoordelijk manager:
